

Phân quyền và phân cấp SHTT: Chủ thể quyền phải lưu ý gì theo Nghị định 133/2025/NĐ-CP?

Nghị định 133/2025/NĐ-CP (ban hành ngày 12/06/2025) là bước cải cách hành chính quan trọng trong lĩnh vực khoa học và công nghệ, trong đó bao gồm cả lĩnh vực sở hữu trí tuệ (SHTT). Nghị định này quy định việc **phân quyền, phân cấp** một số nhiệm vụ quản lý nhà nước về SHTT từ cấp trung ương (Bộ Khoa học và Công nghệ/Cục SHTT) về cho **Ủy ban nhân dân (UBND) cấp tỉnh**. Nghị định có hiệu lực từ **01/07/2025** và được thực hiện thí điểm **đến ngày 01/03/2027** (trừ khi được gia hạn hoặc có quy định mới thay thế).

KENFOX IP & Law Office cung cấp các phân tích chuyên sâu, nhận định toàn diện về Nghị định 133/2025/NĐ-CP, giúp chủ thể quyền SHTT hiểu rõ cơ chế "phân quyền" và "phân cấp", những nhiệm vụ nào được chuyển giao, từ đó, nắm bắt cơ hội, nhận diện rủi ro, điều chỉnh chiến lược, quy trình và tổ chức phù hợp với mô hình quản lý mới của Việt Nam.

Chuyển dịch thẩm quyền từ Trung ương xuống địa phương

Trước khi Nghị định 133/2025/NĐ-CP có hiệu lực, nhiều [nhiệm vụ quản lý nhà nước về SHTT](#), đặc biệt là các thủ tục liên quan đến cấp, cấp lại văn bằng, tổ chức thi nghiệp vụ và ghi nhận thay đổi thông tin, do Cục SHTT thuộc Bộ Khoa học và Công nghệ đảm nhiệm. Việc ban hành Nghị định này đã tạo ra một sự chuyển dịch rõ rệt về thẩm quyền, phân cấp các nhiệm vụ cụ thể xuống cho UBND cấp tỉnh.

Phân biệt "Phân quyền" và "Phân cấp" theo Nghị định 133/2025/NĐ-CP

"Phân quyền" là gì? (Delegation of Full Authority and Responsibility)

Trong quản lý nhà nước, "**phân quyền**" là một cơ chế trong quản lý nhà nước, trong đó **quyền lực được giao từ cấp trung ương cho các đơn vị hành chính địa phương** để họ tự chủ thực hiện nhiệm vụ trong phạm vi lãnh thổ của mình. Đây là một hình thức chuyển giao thẩm quyền mạnh mẽ, theo đó cơ quan nhà nước cấp trên chuyển giao toàn bộ quyền quyết định và trách nhiệm về kết quả thực hiện một nhiệm vụ cụ thể cho cơ quan nhà nước cấp dưới. Điều này có nghĩa là chính quyền địa phương được trao quyền chủ động hoàn toàn, từ việc hoạch định, triển khai đến việc đánh giá kết quả, mà không cần sự phê duyệt hay can thiệp chi tiết từ cơ quan trung ương. Nghị định 133/2025/NĐ-CP xác định có 16 nhiệm vụ thuộc phạm vi "phân quyền" này, trao cho các địa phương quyền tự chủ cao nhất trong việc thực hiện các chức năng quản lý nhà nước được giao.

Phân biệt với "Phân cấp" (Decentralization with Central Oversight)

Khác với "phân quyền", "**phân cấp**" là việc cơ quan nhà nước cấp trên giao cho cơ quan nhà nước cấp dưới thực hiện một số nhiệm vụ, nhưng vẫn giữ quyền chỉ đạo, kiểm tra, giám sát và có thể thu hồi thẩm quyền nếu xét thấy cần thiết. Trong trường hợp này, địa phương được giao thực hiện nhiệm vụ nhưng vẫn phải tuân thủ các quy định, hướng dẫn và chịu sự giám sát từ Bộ KH&CN. Nghị định 133/2025/NĐ-CP quy định 62 nhiệm vụ thuộc nhóm "phân cấp" này.

Sự chênh lệch đáng kể giữa số lượng nhiệm vụ được "phân cấp" (62 nhiệm vụ) và "phân quyền" (16 nhiệm vụ) cho thấy một cách tiếp cận thận trọng trong việc chuyển giao hoàn toàn thẩm quyền. Mặc dù Chính phủ chủ trương "trao quyền mạnh mẽ" cho địa phương, việc phần lớn các nhiệm vụ vẫn thuộc diện "phân cấp" cho thấy sự cân bằng giữa việc thúc đẩy tính chủ động của địa phương và đảm bảo tính thống nhất, đồng bộ trong quản lý nhà nước ở tầm quốc gia. Điều này có thể xuất phát từ việc đánh giá năng lực thực hiện khác nhau giữa các địa phương, hoặc do tính chất chiến lược của một số lĩnh vực yêu cầu sự kiểm soát chặt chẽ từ trung ương. Cách tiếp cận này là cần thiết để đảm bảo hiệu quả quản trị, tránh sự phân mảnh trong khi vẫn khuyến khích sự đổi mới và sáng tạo ở cấp địa phương.

Chi tiết các Nhiệm vụ được "Phân quyền" cho Địa phương Trong lĩnh vực SHTT:

- **[Điều 5]:** Ghi nhận tổ chức đáp ứng điều kiện kinh doanh dịch vụ đại diện Sở hữu Công nghiệp (SHCN)
Địa phương có quyền xác nhận các tổ chức đủ điều kiện cung cấp dịch vụ đại diện SHCN, tạo điều kiện thuận lợi cho việc phát triển các dịch vụ hỗ trợ SHTT tại cấp tỉnh.
- **[Điều 6]:** Ghi nhận cá nhân đáp ứng điều kiện hành nghề dịch vụ đại diện SHCN

Tương tự như tổ chức, cá nhân hành nghề dịch vụ đại diện SHTT cũng sẽ được địa phương ghi nhận, giúp quản lý và phát triển nguồn nhân lực chuyên môn tại chỗ.

- **[Điều 7]: Xóa tên tổ chức dịch vụ đại diện SHCN**
Địa phương có quyền xóa tên các tổ chức dịch vụ đại diện SHTT nếu họ không còn đáp ứng đủ điều kiện hoặc vi phạm quy định, đảm bảo chất lượng và sự minh bạch của thị trường dịch vụ này.
- **[Điều 8]: Xóa tên người đại diện SHCN**
Quyền hạn này cho phép địa phương quản lý chặt chẽ hơn các cá nhân hành nghề đại diện SHTT, xử lý kịp thời các trường hợp vi phạm.
- **[Điều 9]: Xử lý đơn đăng ký hợp đồng chuyển quyền sử dụng đối tượng SHCN**
Việc địa phương được xử lý các đơn đăng ký hợp đồng chuyển quyền sử dụng đối tượng SHTT giúp đơn giản hóa quy trình, giảm tải cho cơ quan trung ương và tạo thuận lợi cho doanh nghiệp trong việc chuyển giao công nghệ và khai thác tài sản trí tuệ.
- **[Điều 10]: Ra quyết định bắt buộc chuyển giao quyền sử dụng sáng chế.**
Đây là một quyền hạn quan trọng, cho phép địa phương quyết định việc [chuyển giao](#) bắt buộc quyền sử dụng sáng chế trong các trường hợp cần thiết, ví dụ vì lợi ích công cộng hoặc khi chủ sở hữu không sử dụng sáng chế một cách hợp lý.

Các Nhiệm Vụ Được “Phân Cấp” cho Địa Phương Trong lĩnh vực SHTT:

Phân cấp là việc giao nhiệm vụ cho chính quyền địa phương thực hiện, nhưng vẫn duy trì sự giám sát và chỉ đạo từ Bộ KH&CN Theo Nghị định 133/2025/NĐ-CP, có tổng cộng 62 nhiệm vụ được phân cấp cho các cấp chính quyền địa phương, chủ yếu là UBND cấp tỉnh và Chủ tịch UBND cấp tỉnh. Trong lĩnh vực SHTT, các nhiệm vụ sau đây được phân cấp cho địa phương

- **[Điều 36]: Cấp phó bản văn bằng bảo hộ và cấp lại văn bằng bảo hộ/phó bản văn bằng bảo hộ**
Nhằm tăng cường tính chủ động của địa phương, rút ngắn thời gian xử lý cho người dân và doanh nghiệp tại địa phương.
- **[Điều 37]: Cấp phó bản, cấp lại giấy chứng nhận đăng ký hợp đồng chuyển quyền sử dụng đối tượng sở hữu công nghiệp**
Nhằm đơn giản hóa quy trình đăng ký và cấp lại tài liệu liên quan đến chuyển giao quyền SHCN tại cấp địa phương.
- **[Điều 38]: Tổ chức kiểm tra nghiệp vụ đại diện SHCN**
Nhằm nâng cao năng lực quản lý và phát triển đội ngũ đại diện SHCN tại địa phương.
- **[Điều 39]: Cấp, cấp lại, thu hồi Chứng chỉ hành nghề dịch vụ đại diện SHCN**
Nhằm tăng cường kiểm soát chất lượng và đạo đức nghề nghiệp của các đại diện SHCN tại địa phương.
- **[Điều 40]: Ghi nhận thay đổi thông tin của tổ chức dịch vụ đại diện SHCN**
Nhằm đơn giản hóa thủ tục cập nhật thông tin, tạo điều kiện thuận lợi cho các tổ chức dịch vụ đại diện sở hữu công nghiệp.
- **[Điều 41]: Chấm dứt quyền sử dụng sáng chế theo quyết định bắt buộc**
Nhằm đảm bảo tính nhất quán trong việc thực thi các quyết định bắt buộc tại cấp địa phương.
- **[Điều 42]: Ghi nhận việc sửa đổi nội dung, gia hạn, chấm dứt trước thời hạn hiệu lực hợp đồng chuyển quyền sử dụng đối tượng sở hữu công nghiệp**
- **[Điều 43]: Kiểm tra nghiệp vụ giám định SHCN**
Nhằm phát triển đội ngũ giám định viên SHCN có chuyên môn tại địa phương.
- **[Điều 44]: Cấp, cấp lại, thu hồi Thẻ giám định viên SHCN**
Nhằm tăng cường khả năng xử lý kịp thời các trường hợp vi phạm hoặc không đủ điều kiện hành nghề tại địa phương.

Những quy định về **phân quyền, phân cấp** nói trên có ý nghĩa quan trọng: đưa dịch vụ công về SHTT đến gần hơn với địa phương, **rút ngắn thời gian xử lý hồ sơ, giảm chi phí** cho cá nhân, doanh nghiệp, đồng

thời tạo thuận lợi hơn khi tiếp cận dịch vụ công về SHTT ngay tại tỉnh/thành phố. Nghị định 133/2025/NĐ-CP cũng đảm bảo khi phân cấp nhiệm vụ vẫn giữ vai trò kiểm soát của Bộ KH&CN ở tầm vĩ mô (ban hành quy chế, hướng dẫn kỹ thuật và giám sát việc thực hiện) nhằm duy trì sự **thống nhất quản lý** trên cả nước.

Một số điểm cần lưu ý

1. *Chuyển đổi từ cơ chế quản lý tập trung sang cơ chế quản lý phân quyền/phân cấp:* So với Nghị định 65/2023 và trước khi có Nghị định 133/2025/NĐ-CP, cơ chế quản lý SHTT Việt Nam **được tập trung tại trung ương**, mọi hồ sơ về SHCN (đăng ký, chuyển nhượng, đại diện...) doanh nghiệp phải làm việc với **Cục SHTT** thuộc Bộ KH&CN. Nghị định 133/2025/NĐ-CP **đánh dấu bước thay đổi lớn**: nhiều thủ tục **được đưa về cấp tỉnh** giải quyết. Điều này phù hợp với chủ trương tổ chức lại bộ máy chính quyền địa phương, tăng quyền chủ động cho địa phương, đồng thời phải đảm bảo không làm "phân mảnh" hệ thống. Bộ KH&CN vẫn giữ vai trò kiểm soát chiến lược, hướng dẫn và giám sát để việc phân cấp diễn ra **đồng bộ, thống nhất** trên cả nước.
2. *Thích nghi với quy trình thủ tục mới tại địa phương:* Các chủ thể quyền SHTT, đặc biệt là những người đã quen với quy trình tập trung tại các cơ quan trung ương, sẽ cần thời gian để tìm hiểu và thích nghi với các quy định, thẩm quyền và quy trình mới tại cấp địa phương. Điều này bao gồm việc xác định đúng cơ quan có thẩm quyền tại từng tỉnh/thành phố để nộp hồ sơ hoặc giải quyết các vấn đề liên quan.
3. *Xác định đúng cơ quan tiếp nhận hồ sơ:* Với sự phân quyền mới, các chủ thể quyền SHTT cần lưu ý **nộp đơn và làm thủ tục** tại UBND cấp tỉnh có thẩm quyền (thường thông qua Sở Khoa học & Công nghệ tỉnh) thay vì nộp lên Cục SHTT như trước. Ví dụ, đăng ký hợp đồng li-xăng hoặc xin cấp bản sao văn bằng cần gửi đến UBND tỉnh theo quy định mới. Việc nắm rõ cơ quan có thẩm quyền tại địa phương sẽ tránh tình trạng nộp sai nơi tiếp nhận, kéo dài thời gian giải quyết.
4. *Phối hợp với đại diện SHCN tại Việt Nam:* Đối với chủ thể nước ngoài, do không am hiểu tường tận hệ thống địa phương, nên thông qua các tổ chức đại diện SHTT tại Việt Nam. Các đại diện SHTT tại Việt Nam sẽ cập nhật hướng dẫn thủ tục tại từng tỉnh và hỗ trợ chuẩn bị hồ sơ theo yêu cầu mới. Cần đảm bảo đại diện SHTT phải đáp ứng điều kiện hành nghề theo quy định. Chủ thể nước ngoài nên tích cực phối hợp với đối tác/đại diện địa phương để theo dõi sát các hướng dẫn của UBND tỉnh, đảm bảo hồ sơ được xử lý suôn sẻ.
5. *Theo dõi tính thống nhất và thời hạn thí điểm:* Việc phân cấp cho tỉnh/thành có thể dẫn đến một số khác biệt thực tiễn giữa các địa phương trong giai đoạn đầu. Các doanh nghiệp cần lưu ý tuân thủ hướng dẫn cụ thể của từng địa phương và kịp thời phản ánh nếu có vướng mắc, để Bộ KH&CN có cơ sở điều chỉnh chính sách. Nghị định 133/2025 cũng đang trong giai đoạn thí điểm đến năm 2027, do đó chủ thể quyền SHTT nên chuẩn bị cho khả năng có những thay đổi tiếp theo sau thời điểm này. Việc cập nhật kịp thời quy định và chủ động thích ứng sẽ giúp các chủ thể, đặc biệt là doanh nghiệp nước ngoài, bảo vệ và khai thác quyền SHTT hiệu quả trong bối cảnh mới.

Lời kết

Nghị định 133/2025/NĐ-CP đánh dấu một bước tiến quan trọng trong công cuộc cải cách hành chính và phân quyền, phân cấp quản lý nhà nước về sở hữu trí tuệ tại Việt Nam. Nghị định này được kỳ vọng sẽ có tác động tích cực đến hiệu quả hành chính và khả năng tiếp cận các dịch vụ sở hữu trí tuệ cho các bên liên quan. Việc trao quyền cho các tỉnh quản lý sở hữu trí tuệ có thể thúc đẩy hệ sinh thái đổi mới địa phương và khuyến khích việc đăng ký và thực thi quyền sở hữu trí tuệ. Bằng cách phân cấp các chức năng này, Việt Nam đang nỗ lực cải thiện trải nghiệm người dùng, giảm chi phí đi lại và thời gian cho người nộp đơn, và có khả năng tăng tỷ lệ đăng ký và tuân thủ sở hữu trí tuệ tổng thể bằng cách làm cho nó ít phức tạp hơn. Đây là một động thái chiến lược nhằm tăng khả năng tiếp cận các dịch vụ sở hữu trí tuệ cho các chủ thể quyền SHTT và nuôi dưỡng một văn hóa SHTT mạnh mẽ hơn ở cấp cơ sở.

Nghị định 133/2025/NĐ-CP là văn bản pháp quy đầu tiên trong lĩnh vực Khoa học và Công nghệ quy định một cách rõ ràng và tách bạch giữa khái niệm "phân quyền" và "phân cấp". Đây có thể là một giai đoạn thử nghiệm chính sách. Việt Nam đang áp dụng một cách tiếp cận "*thử nghiệm và học hỏi*" để đánh giá hiệu quả thực tế của việc phân quyền và phân cấp trước khi ban hành các quy định dài hạn hơn hoặc tích hợp chúng vào các luật chuyên ngành. Cơ chế này mang lại sự linh hoạt trong việc điều chỉnh chính sách nếu có vấn đề phát sinh hoặc để đo lường năng lực thực tế của các địa phương. Đối với các chủ thể quyền SHTT, điều này có nghĩa là các quy định hiện hành có thể không mang tính vĩnh viễn, và có thể có những thay đổi hoặc điều chỉnh đáng kể sau tháng 3 năm 2027.

Nguyễn Vũ Quân | Partner, IP Attorney

Contact

KENFOX IP & Law Office

Building No. 6, Lane 12/93, Chinh Kinh Street, Nhan
Chinh Ward, Thanh Xuan District, Hanoi, Vietnam

Tel: +84 24 3724 5656

Email: info@kenfoxlaw.com / kenfox@kenfoxlaw.com